

Gennemsigtighed og åbenhed

Folkeskolernes brug af internettet

Andersen, Kim Normann; Medaglia, Rony

Document Version

Final published version

Publication date:

2010

License

CC BY-NC-ND

Citation for published version (APA):

Andersen, K. N., & Medaglia, R. (2010). *Gennemsigtighed og åbenhed: Folkeskolernes brug af internettet*. Center for Applied ICT (CAICT), CBS. CAICT Communications No. 2010/5

[Link to publication in CBS Research Portal](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us (research.lib@cbs.dk) providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Download date: 04. Jul. 2025

Gennemsigtighed og åbenhed: Folkeskolernes brug af internettet

Kim Normann Andersen¹⁾ & Rony Medaglia²⁾

Center for Applied ICT (CAICT), Copenhagen Business School (CBS)
Howitzvej 60, 2000 Frederiksberg

¹⁾ Professor, Tlf.: 3815-2437 Mobil: 2479-4328 E-mail: andersen@cbs.dk Blog: <http://blog.pprgovernment.com>
MSN: andersenCBS@live.com Skype: andersenCBS Twitter: andersenCBS FourSquare: andersenCBS

²⁾ Adjunkt, Tlf.: 3815-4427 Mobil: 2479-4327 E-mail: rm.caict@cbs.dk
Website: http://www.cbs.dk/staff/rony_medaglia Twitter: Ronyyy

Juli 2010

Rapporten kan downloades via <http://openarchive.cbs.dk/handle/10398/8158>

ISBN 978-87-92524-11-9

**Copenhagen
Business School**
HANDELSHØJSKOLEN

Center for Applied ICT (CAICT)
Copenhagen Business School - Howitzvej 60 - 2000 Frederiksberg
URL <http://www.cbs.dk/caict>

FORORD

Denne rapport sammenfatter hovedresultaterne af en undersøgelse af folkeskolernes brug af internettet til at skabe gennemsigtighed og åbenhed om karakterresultater på den enkelte skole. Baggrunden for undersøgelsen er Lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v. ([Lov 414 af 6. juni 2002](#)) samt [Skolens rejseholds](#) 360 graders eftersyn af skolerne, der i den netop udkomne rapport bl.a. anbefalede et langt stærkere fokus på resultater.

Måling og vejning af offentlige hjemmesider er et af de mest omdiskuterede og kontroversielle evalueringsfelter. Blandt de særlige problemer med vurdering af modenhed af offentlige hjemmesider er fraværet af et marked og at de offentlige institutioner varetager funktioner, der har en myndighedsopgave og ofte langsigtede hensyn. Det kan eksempelvis være elevernes langsigtede trivsel og læring. Oveni disse udfordringer er der en række forskellige og parallelle politiske-administrative reformer, der naturligt har en vis tidsforsinkelse i implementering på kommunalt/skoleniveau. Som led i denne konkrete implementering er der selvsagt også lokal organisatorisk og politisk variation i parathed til brug af internettet.

Denne forskningsrapport er udarbejdet som led i [EGOVMONET projektet](#), der er et internationalt samarbejde om modenhed af offentlige hjemmesider. Det EU støttede projekt EGOVMONET søger, at opstille modeller og metoder til vurdering af offentlige hjemmesider. Rapporten er udarbejdet af professor Kim Normann Andersen og adjunkt Rony Medaglia fra [Center for Applied ICT \(CAICT\)](#), Copenhagen Business School (CBS). Studiet er gennemført foråret 2010 på CAICT, CBS.

Rapporten er i tråd med Van de Ven's nyligt udkomne bog ([Engaged Scholarship](#)) om at foretage engageret forskning, hvor samspillet mellem teori, praksis udfordringer, løsninger og modelopstilling er målestokken for forskningsprocessen og for outputtet af denne. I rapporten er der henvisninger til illustrative eksempler fra konkrete skoler. Det understreges, at der er mange andre eksempler på mangelfulde hjemmesider end de i rapporten fremhævede. Hensigten er ikke at hænge de illustrative eksempler ud, men derimod at de kan danne udgangspunkt for debatten og det mere jordnære og konkrete arbejde med digitalisering.

Vi har bevidst søgt at skrive rapporten i et mere let tilgængeligt sprog end vi vanligt afrapporterer i. Som konsekvens af dette har vi bl.a. udeladt en række uddybende referencer og bestræbt os på, at lave aktive links til hjemmesider, rapporter, etc. Disse henvisninger vil selvsagt kun give mening, hvis man er online og for nogle links fordrer at der anvendes [Acrobat reader](#).

Der kommer senere i 2010 en engelsksproget artikel om denne undersøgelse, hvori der vil være en mere direkte forankring i forskningslitteraturen og metodologiske overvejelser. Hvis den engelske version ønskes tilsendt, kontakt venligst os ultimo 2010.

Spørgsmål vedr. denne undersøgelse kan rettes til Kim Normann Andersen via MSN andersenCBS@live.dk, e-mail: andersen@cbs.dk eller telefon 3815-2437

Frederiksberg, juli 2010

Kim Normann Andersen & Rony Medaglia

SAMMENFATNING

De danske folkeskolars indsats med anvendelse af internettet til at levere data om karakterer og trivselsmål halter ikke blot bagefter, men er endog meget langt fra målsætninger om åbenhed og gennemsigtighed. Det var ellers et meget klart formuleret krav i [Lov om gennemsigtighed og åbenhed i uddannelserne m.v.](#) (vedtaget tilbage i 2002) samt i [360 graders eftersynet af skolerne](#), der i den netop udkomne rapport bl.a. anbefalede langt stærkere fokus på resultater.

En kortlægning af 200 folkeskoler jævnt fordelt på de fem regioner viser, at det stadig i langt overvejende er generel information om skolerne, der dominerer hjemmesiderne, og at folkeskolerne ikke har integreret eksempelvis karaktergennemsnit og andre forbrugerdata på hjemmesiderne. I stedet skal forældre og børn gå via andre informationskanaler for at få data om karakterer for den enkelte skole. Det kan eksempelvis ske via [UNI-C](#) eller [CEPOS](#).

Ud af de undersøgte 200 folkeskoler er det kun 15% af skolerne, der kommer op på et niveau, hvor de er på omdrejningshøjde med målsætninger om gennemsigtighed og sammenlignelighed via internettet. De øvrige 85% halter så meget bagefter, at undersøgelsen konkluderer, at det er vanskeligt at se loven er internaliseret i den digitale ledelse og kommunikation til brugerne. Der kan være to mulige årsager til dette. Enten er skolerne uvidende om hvordan man lægger informationer op på nettet eller de forsøger bevidst at undgå sammenlignelighed og tilgængelighed. Uanset om det skyldes manglende viden eller modvilje, er resultatet, at danske børn og forældre i praksis er ladt i stikken af skolerne.

Der findes flere portaler og online databaser, hvor data for karaktergennemsnit fordelt på fag og klassetrin kan findes. Det er imidlertid kun en lille del af folkeskolerne, der benytter denne mulighed. Mange af de skoler, der linker til data, tager så betydelige forbehold for disse data, at det langt fra stimulerer brugerne til at hente, anvende og vurdere oplysninger om karakterer.

1. Indledning

Tre hovedspørgsmål har dannet udgangspunkt for nærværende undersøgelse om folkeskolernes brug af internettet:

- Kan karakterer for den enkelte skole findes enkelt og hurtigt på/via hjemmesiden for skolen?
- Er målsætninger og indikatorer for indfrielse af målsætninger om karakterniveau tilgængelige via hjemmesiden?
- Er der mulighed for sammenligning af målsætninger og karakterer med andre skoler på/via skolens hjemmeside?

Baggrunden for disse tre spørgsmål er en række overordnede politiske udmeldinger og strategier, der de sidste 10-15 år haft som målsætning at digitalisere ikke blot den offentlige sektor, men også samspillet mellem den offentlige sektor og borgerne. Der har for de 1.510 folkeskolars vedkommende da også været dels afsat midler til digitaliseringen og dels foretaget en række undersøgelser af brugen af it. Fokus for ressourcetildelingen og undersøgelser, har imidlertid været den direkte undervisningsrettede brug af it til at forbedre læringsmodellerne så som , kommunikation med elever og lærere via eksempelvis forældre- og elevintra samt opbygning af nationale portaler med nøgletal om fremdrift.

Denne undersøgelse og den modenhedsmodel, der præsenteres i denne rapport har et andet udgangspunkt, nemlig skolernes hjemmesider. Vores overordnede rammeværktøj for at analysere disse er public sector process rebuilding (PPR) modellen. PPR-modellen lægger i naturlig forlængelse af de politiske udmeldinger om åbenhed og sammenligning, men har som afgørende præmis at den *centrale udfordring for den offentlige sektor er at tilrettelægge opgavevaretagelse med brugeren i fokus og at gøre dette med indholdet i aktiviteterne som omdrejningspunkt på den enkelte skole v.h.a. it.*

I en række tidligere undersøgelser har vi fundet, at der synes at ske det modsatte: it-løsningerne i den offentlige sektor har de ansatte og/eller interne driftsøkonomiske hensyn i fokus. Yderligere synes der at ske det, at det er institutionelle interesser og strukturer, snarere end enkeltaktører og aktiviteterne, der styrer anvendelsen af it.

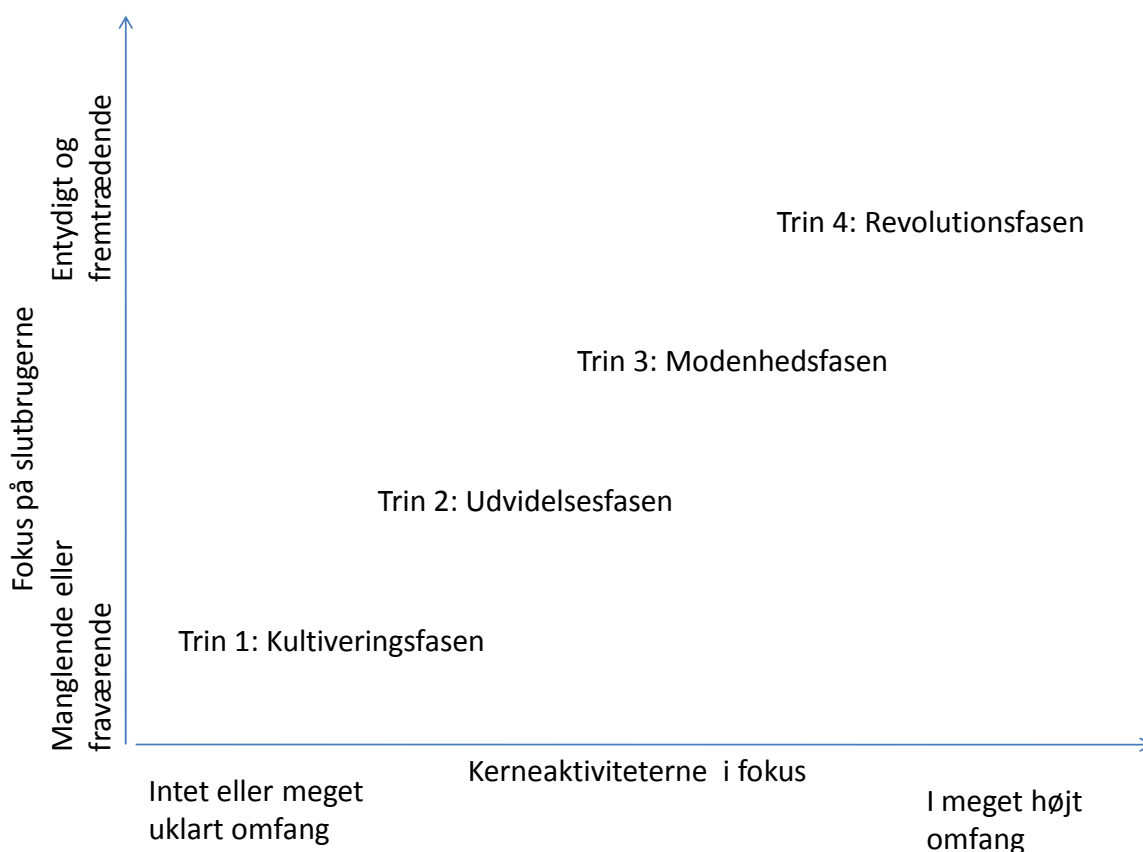
Denne udvikling er muligvis forventelig, men i forhold til at indfri målsætninger om bl.a. gennemsigtighed og åbenhed v.h.a. blandt andet internettet, kan dette virke som en bremse for at de enkelte undervisere og lærere har målsætningerne og ikke kun midlerne internaliseret og at de er åbne for dialog om fremdrift i at indfri målsætningerne. Tesen bag PPR-modellen er således, at lakmus-testen for om digitalisering har ført til mere åbenhed og gennemsigtighed er ikke om man kan finde informationen på nettet hvis man ofrer tilstrækkeligt med tid og ressourcer, men om brugeren *enkelt og hurtigt* kan finde informationen og at der er et *tydeligt og klart link til de kerneydelser som netop de efterspørger.*

2. Analyserammen

Modenhedsmodellen vi har anvendt for at vurdere skolernes hjemmesider, er en såkaldt *normativ model* med fire niveauer med antagelsen at den generelle målsætning er at være placeret på så højt niveau som muligt. Det kan selvsagt diskuteres om det er et mål for den enkelte kommune at være placeret på det højeste niveau. En målsætning er – specielt på det kommunale niveau – dannet af et mix mellem teknisk-administrative, politiske og økonomiske variable. Modenhedsmodellen har to dimensioner. Den horisontale dimension er aktivitetsorientering, mens den vertikale dimension

afspejler bruger/ kundefokus for hjemmesiderne. Afhængig af hvor ofte og generelt aktiviteterne er i fokus og hvor tydelig bruger/kundefokus er, jo højere modenhedsniveau er hjemmesiden på.

Figur 1. PPR modenhedsmodellen for den offentlige sektor

Modellen har fire modenhedsniveauer. Det første modenhedsniveau (kultiveringsfasen) er karakteriseret ved at der ingen links er til nøgledata for karakterer for klassetrinene 8-10, der er langt mellem opdateringen af information om målsætninger og opfølgning og det er hjemmesider der er designet uden et synligt fokus på variation i brugernes behov. Det betyder dog ikke, at der ikke anvendes it af denne gruppe. Det sker eksempelvis internt i administration på skolen, brug af forældre/ elevintra eller i undervisningen.

På det andet niveau (udvidelsesfasen) er der uklare præmisser og strategier for hvilket omfang internettet skal anvendes og der er et stærkt element af reservation overfor øget åbenhed om karakterer. Generelle målsætninger er tilgængelige og der er link hjemmesider, hvor brugeren kan klikke sig til data om den pågældende skole. Der er dog ikke direkte links til skolens data og brugeren af hjemmesiden tilskyndes ikke til at konsultere disse data. Et karakteristikum for denne gruppe er, at det synes uklart om sigtet med hjemmesiden er at skabe åbenhed eller at give så lidt og så usystematisk information som muligt. Dermed er der stor risiko for at hjemmesiden ikke lever op til den digitale brugers ønsker.

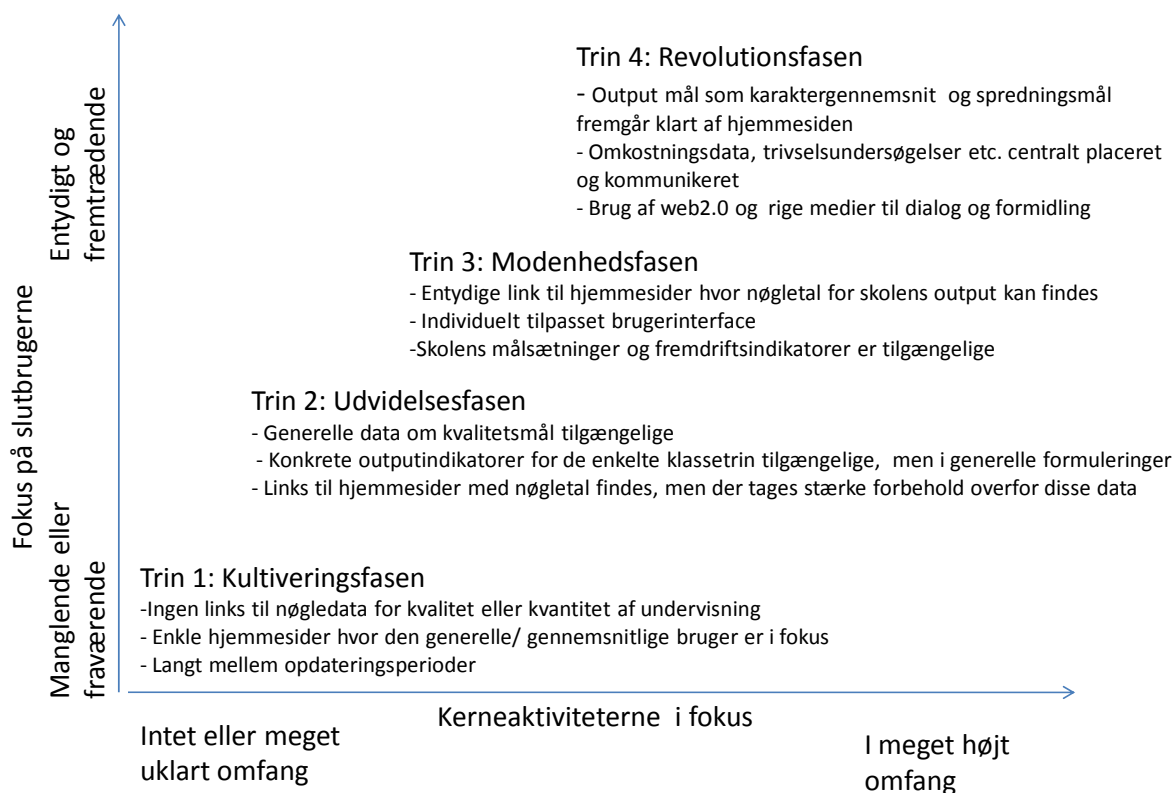
På det tredje niveau (modning) er der entydige links til hjemmesider hvor information om karakterer kan findes og skolens målsætninger og indikatorer for indfrielse af disse er tilgængelige

på hjemmesiden. Der er en solid indsats for at skabe troværdige og synlige processer, individuelle brugergrænseflader og internettet er et centralt middel til øget åbenhed. Strategien for disse hjemmesider synes klar: internetteknologien søges anvendt for at brugerne nemt og enkelt kan få indblik i centrale output mål.

Endelig er der på det fjerde og sidste trin (revolution) brug af web2.0 og såkaldt rige medier til dialog og involvering af nuværende og/eller fremtidige brugere. Det er på dette trin enkelt, at finde data om karakterer og spredningsmål for karakterer. Der er endvidere data om trivsel og anden information, der understøtter brugerens vurdering af om skoler har klare målsætninger og opfølgning af om disse opfyldes. Denne gruppe er karakteriseret ved at internettet ikke ses som et middel til at isolere sig fra brugerne, men som et middel til at skabe øget gennemsigtighed og åbenhed – med slutbrugeren i fokus.

Det er en klassisk diskussion hvilken rolle og implikationer diffusions- og modenhedsmodeller har for praksis. For nogle skoler kan det eksempelvis ud fra en driftsøkonomisk målsætning give mere mening at blive på et niveau frem for at haste mod et højere, og i første omgang udgiftsdrivende, niveau. Det kan også diskuteres om modellen indfanger de rigtige dimensioner for målsætningen med at være på nettet. Eksempelvis har [Layne og Lee](#)'s modenhedsmodel dataintegration og teknologisk kompleksitet som de to centrale dimensioner og udvikler herfra fire modenhedsniveauer: katalog, transaktion, vertikal integration og horisontal integration. Denne model er set med vores briller mindre ambitiøs i forhold til betjeningen af borgerne og mere teknisk/ organisatorisk orienteret.

Figur 2. Analysemodel og –variable til vurdering af hjemmesider

3. Dataindsamling

Med baggrund i den normative internet-modenhedsmodel opstillet overfor i figur 1 og 2 har vi analyseret 200 folkeskolars hjemmesider. Kategoriseringen af hjemmesiderne er sket ud fra vurdering af de umiddelbart tilgængelige dele af hjemmesiderne. Der er således ikke gennemgået sites, hvor der kræves log-in. Der er tildelt ens tid til vurdering af hver hjemmeside. Hver site er blevet placeret som værende i en af de fire faser med 0-24% af den maksimale pointsum for at blive placeret i den første gruppe, 25-49% af pointsummen for at være i den anden gruppe, 50-74% af pointsummen for at være i den tredje gruppe, og 75% eller mere af maksimalscoren på de 60 point for at være i den sidste gruppe.

Vi har opstillet tolv variable til at guide pointgivning og vurderingen af de enkelte hjemmesider. Der er foretaget en uvægtet tildeling af point ud fra de 12 kriterier, der afspejler grader af brugerretning og aktivitetsorientering. Hver variabel har en udfaldsramme fra 1 til 5, med 5 som det højeste point tal. Der er dog angivet værdien nul, hvis det ikke har været muligt at klassificere den enkelte variabel. Pointsummen er derfor fra 0 til 60 point. De tolv variable er:

- Output mål som karaktergennemsnit og spredningsmål fremgår klart af hjemmesiden
- Omkostningsdata, trivselsundersøgelser etc. centralt placeret og kommunikeret
- Brug af web2.0 og rige medier til dialog og formidling
- Entydige link til hjemmesider hvor nøgletal for skolens output kan findes
- Individuelt tilpasset brugerinterface
- Skolens målsætninger og fremdriftsindikatorer er tilgængelige
- Generelle data om kvalitetsmål tilgængelige
- Konkrete outputindikatorer for undervisningsmål for de enkelte klassetrin tilgængelige, men holdt i generelle formuleringer
- Links til hjemmesider med nøgletal findes, men der tages stærke forbehold overfor disse data
- Ingen links til nøgledata for kvalitet eller kvantitet af undervisning
- Enkle hjemmesider hvor den generelle/ gennemsnitlige bruger er i fokus
- Der er langt mellem opdatering af indhold

Ved vurderingen af de enkelte hjemmesider har vi afsat maksimalt 15 minutter til at vurdere de 12 variable. Det er vores antagelse, at yderligere tid til vurdering ikke ville være i tråd med hvad faktiske brugere ville forvente at anvende til at finde informationen. Vi har samtidigt ladet eventuel tvivl om vurderingen komme hjemmesiden til gode. Hvis der eksempelvis er link til karakterinformation, men denne information sidst er opdateret i 2005 har vi kodet den pågældende hjemmeside til at være på niveau 2.

Det skal også bemærkes, at vi ikke systematisk har undersøgt om der er historiske data om karakterer tilgængelig på hjemmesiderne. Det gør det selvsagt mere interessant for brugeren, hvis der er tidsserier tilgængelige på hjemmesiden. Der kan rejses tvivl om variable er additive og om tilstræbt diskrete variable med fordel kunne betragtes som et kontinuum. Begge disse problemer har været til stede i.f.t. analyse af de indsamlede data, hvor en række skoler på nogle variable er rangeret relativt højt, mens de får en lav værdi på andre. Denne ikke-vægtede klassifikation rummer selvsagt problemer med, at man potentielt fejl- og/eller undervurderer modenheden.

Vi har ikke interviewet faktiske eller mulige brugere af hjemmesiderne hvilket selvsagt medfører den begrænsning at vi ikke kender betydningen af den manglende information om karakterer og vi ved heller ikke om brugerne hellere vil have informationen om karakterer samlet et sted i landet fremfor direkte kobling til skolens egen hjemmeside.

Vurderingen af hjemmesiderne er søgt at repræsentere et bredt udvalg af folkeskoler fordelt på regioner. For Nordjylland har vi vurderet 28 skoler, Region Sjælland 30 skoler, Region Syddanmark 52 skoler, Region Midtjylland 50 skoler og 40 skoler i Region Hovedstaden. I tabel 1 har anført antal skoler vurderet og det totale antal folkeskoler i regionerne. Data for antal folkeskoler er hentet via nogletal.dk. Uagtet forsøget på at skabe en stratificeret udvælgelse er der en mindre skævhed i datamaterialet, der teoretisk kan give en bias i resultatet. Det er dog ikke vores vurdering at dette skulle være tilfældet, da vi har foretaget stikprøver udenfor den udvalgte data population. Listen over de 200 vurderede skoler fordelt på regioner er i bilag A bagerst i denne rapport.

Tabel 1. Antal folkeskoler i alt og antal skoler vurderet fordelt på regioner samt befolkningstal (2010)

Region	Antal skoler vurderet	Antal folkeskoler ialt ¹⁾	Befolkningstal	Andel 7-16 årige
Region Nordjylland	28	211	579.628	12,5
Region Midtjylland	50	381	1.253.998	12,9
Region Hovedstaden	40	299	1.680.170	11,4
Region Sjælland	30	225	820.564	13
Region Syddanmark	52	394	1.200.277	12,9
I alt	200	1.510	5.534.637	12,4

Note. ¹⁾ Data for antal folkeskoler fordelt på regioner samt befolkningstal hentet fra nogletal.dk

Pointtildelingen er givet ud fra en generel vurdering af hjemmesiderne. Vi har ikke lavet en snæver vurdering af hjemmesidernes design. Der er i vurderingen en antagelse om ens digitalt brugerniveau samt ens behov for digital integration blandt de enkelte skoler. Det understreges, at der ikke er undersøgt eventuelle sammenhænge med størrelsen af skolen målt på antal elever eller budget og brug af internettet. Således kunne der tænkes at være andre ressourcer og prioritering af information på internettet i de større skoler i forhold til de mindre skoler.

Det skal også understreges, at der godt kan være en grafisk set god hjemmeside, høj generel it-modenhed og gennemgribende intern digitalisering uden at det nødvendigvis omsætter sig i høj værdi på digital selvbetjening og aktivitetsfokus. De skoler, der rangerer lavt på vores skala kan således udmærket være gode til at høste fordele af it på andre områder end åbenhed og gennemsigtighed m.h.t. karakterer.

5. HOVEDRESULTATER

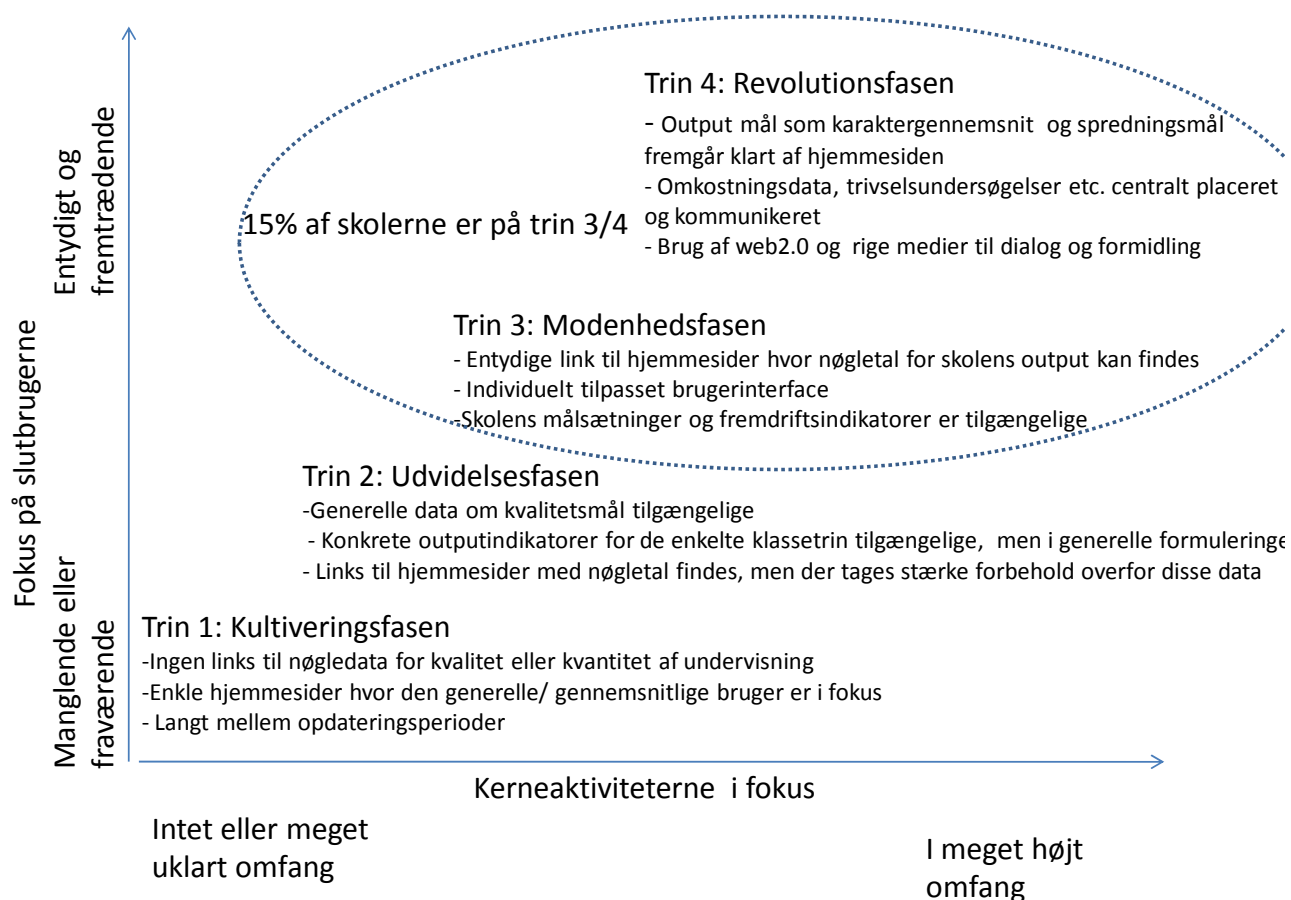
I tabel 2 har vi sammenfattet hovedresultaterne af kortlægningen af de 200 folkeskoler. 66% af skolerne er indplaceret på modenhedsniveau 1. Det svarer til godt to tredjedele af skolerne. 9 % af skolerne (18 skoler) er placeret på trin 2, mens i alt 30 skoler er på trin 3 og 4. Med til at fuldende beskrivelsen af datamaterialet er, at 75% af skolerne i den første kategori har færre end 5 point. Den overordnede konklusion, at 2/3 af skolerne er i kultiveringsfasen kan således kvalificeres med, at hovedparten af disse er på et så tidligt stadie at betegnelsen ”kultivering” indeholder et element af signalforvirring og overdriver modenheden. I den modsatte ende af skalaen (revolutionsfasen, trin 4), er der tilsvarende fire af de tolv skoler i denne kategori, der kun lige klarede pointkravet for at komme i denne kategori. Der var ingen af de 200 skoler der fik maksimalt antal point.

Tabel 2. Hovedresultater: Modenhedsniveauer fordelt på antal skoler (n, %)

Modenhedsniveau	Antal skoler (n)	Pct. fordeling
Trin 1: Kultiveringsfasen (pointsum <15)	131	66%
Trin 2: Udvidelsesfasen (pointsum 15-29)	39	20%
Trin 3: Modenhedsfasen (pointsum 30-44)	18	9%
Trin 4: Revolutionsfasen (pointsum 45-60)	12	6%
IALT	200	100%

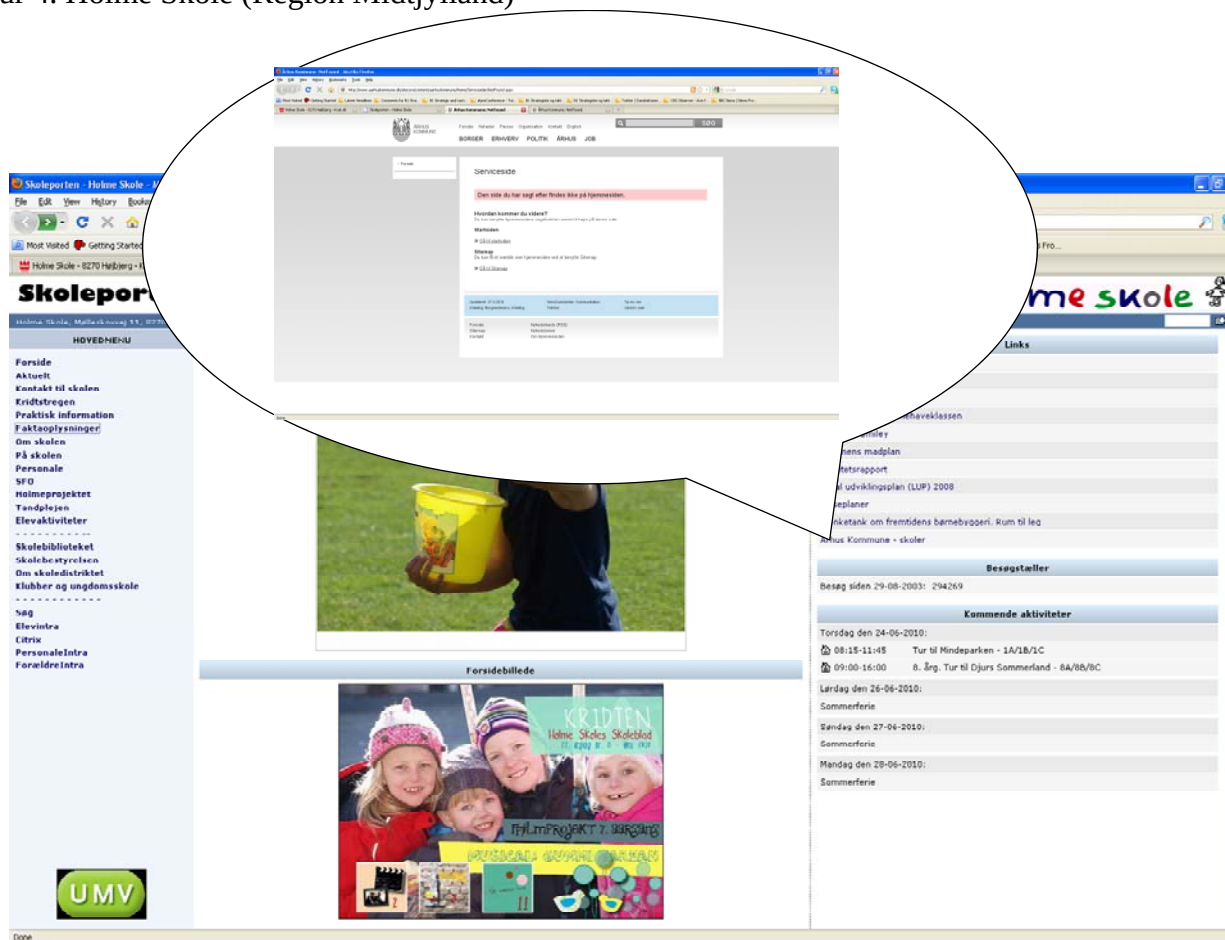
Vi har som beskrevet overfor søgt at lade al tvivl komme skolen til gode. Det betyder i praksis at hvis der har været usikkerhed om der var klare links til karakterer, har vi konsekvent kodet det som om der er links til karakterer. Hovedresultatet med de godt 2/3 af skolerne, der ikke aktivt lever op til målsætningen om åbenhed og gennemsigtighed om karakterer på nettet kan derfor være endnu højere, hvis der anvendtes mere rigid kodning end vi har anvendt.

Figur 3. Illustration af undersøgelsens resultater

I den absolutte bund af modenhedsmodellens fire stadier, har vi vurderet at hele 131 af de 200 undersøgte skoler befinder sig. På dette modenhedsniveau befinder bl.a. Holme Skole sig. Vi fremhæver Holme Skole, der med en hjemmeside nok indeholder links til kvalitetsrapporter, men links er ikke aktive og der er intet steds på hjemmesiden mulighed for at finde information om karaktergennemsnit for skolens afgangselever eller øvrige klassetrin. Der er på hjemmesiden en undervisningsmiljøvurdering, men denne er ikke kommenteret og der er ikke handlingsplaner for hvordan evalueringen følges op. Der er trængsel af skolerne i denne kategori. Eksempelvis finder vi også link til afgangdata for 2003 på [Tjørnehøjskolen: "Folkeskolens Afgangsprøve 2003 - 9. klasse"](#) samt stærke forbehold over at vise karakterne, eksempelvis på [Grydemoseskolens hjemmeside](#): "Karaktererne er alene udtryk for gennemsnitsligt niveau og dækker i år reelt over givne karakterer fra -3 til 12. Man skal således være opmærksom på den elev, der vælger at møde op til prøve, men afbryder prøven og dermed må tildeles et -3, vil skævvride gennemsnittet." Det er tankevækkende, at der ikke tages tilsvarende forbehold overfor eksempel information om trivsel.

Figur 4. Holme Skole (Region Midtjylland)

Kilde: <http://www.holme-skole.dk>

På modenhedsmodellens andet trin eller stadie (udvidelsesfasen), har 39 skoler fundet vej svarende til 20% af de 200 skoler. På dette trin er der mulighed for at finde link til karakterer for skolen, men ikke direkte links for den pågældende skole. Brugeren bliver her guidet til sites, men skal herefter selv vælge skole. Illustrativt for dette trin er også en udbredt modvillighed mod overhovedet at gøre denne information tilgængelig. Eksempel har vi fra Langmarkskolen i Horsens fundet følgende tekst om offentliggørelse af karakterer på nettet:

”Folketinget har ved lov om åbenhed i uddannelserne besluttet, at de danske folkeskoler skal offentliggøre deres karaktergennemsnit fra 9. klasses årsprøver på skolens hjemmesider. Så det gør vi, men hvad fortæller et karaktergennemsnit så egentligt? Ikke ret meget om kvaliteten af den undervisning, der foregår på den enkelte folkeskole, kan vi uden tøven fastslå! Skolebestyrelsen mener absolut ikke, at et karaktergennemsnit kan stå alene, hvis man vil bedømme kvaliteten i den danske folkeskole. Det er der flere årsager til: folkeskolelovens formål er langt bredere end det, der kan udtrykkes i talkarakterer. Skolens formål at give eleverne dannelse og det indebærer, at skolen skal arbejde for at styrke elevens almene personlige kompetencer, hvoraf de rent faglige kun udgør en del. Sociale, personlige, faglige og demokratiske kompetencer udgør ligeværdige dannelsesværdier i folkeskolens formålsparagraf. Derfor er det forkert kun at fremhæve de faglige

kompetencer i tvivlsomme karaktermålinger. Karaktergennemsnittet vil skifte fra år til år alt efter elevsammensætningen. Det betyder meget mere, at skolen tager lovgivningen alvorligt. At skolen magter at gennemføre en undervisningsdifferentiering, som tager udgangspunkt i den enkelte elev. Skolebestyrelsen ønsker, at alle elever på Langmarkskolen kan nå deres maximale potentiale – fagligt, menneskeligt og socialt. Der er elever på skolen som har faglige færdigheder til et 6 tal, der er andre der kan få 11. Når skolen, i samarbejde med forældre og elever, forsøger at tilrettelægge skoletiden optimalt for den enkelte elev, så de kan nå deres potentiale er det ikke kun en karakter der fortæller om det en god skole.” Kilde. <http://www.langmarkskolen.horsens.dk/informationer/karaktergennemsnit.shtml>

Det falder udenfor denne rapports rammer, at vurdere hensigtsmæssigheden i at offentliggøre karakterer på nettet, men det er oplagt at brugeren af hjemmesiden for Langmarkskolen ikke just tilskønnes til at anvende karaktererne. Det skal understreges at skolerne på dette trin er på et højere trin end de godt to tredjedele af skolerne, der er på det første trin i modenhedsmodellen. De 20% af skolerne har taget et trin op ad i modenhedsmodellen, men det sker endog meget modstræbende. Langsøskolen fra Silkeborg kommune er også placeret i denne kategori. Der er link til karaktergennemsnit for de afsluttede 9. klasser, men ikke for øvrige klasser og ingen historiske data. Der er ingen link til at sammenligne med andre skoler og hovedparten af informationen på hjemmesiden er ikke opdateret det sidste år eller mere. Nyeste information om målsætninger er eksempelvis revideret i 1999.

På modellens tredje trin (modenhedsfasen), er der klare og entydige link til information om karaktergennemsnit for skolens elever. Der er blot 9% af skolerne, der er blevet indplaceret i denne kategori. Det gælder bl.a. Mariager Fjord skolen, der har link til karakterdata flere steder på hjemmesiden, men data fremstår fortsat relativt fragmenteret. Vi har i stikprøver *uden for den valgte population* fundet en række privat- og friskoler indenfor dette trin. I revolutionsfasen, eller niveau 4 i PPR-modellen, fremgår karaktergennemsnit og andre målsætninger klart og tydeligt af hjemmesiden. Karise skole og Vestre skole er i denne kategori. De to skoler fra henholdsvis Region Sjælland og Region Midtjylland er eksempler på, at information om karaktergennemsnit enkelt kan integreres på hjemmesiden og at opdateringen af dette indhold genereres ved hjælp af direkte link til dataudbyder. Kun 12 af de 200 folkeskoler har vi kunnet indplacere på dette fjerde og mest avancerede trin på modenhedsstigen. Det svarer til blot 6% af skolerne. Der er dog ingen af skolerne i denne kategori, der har scoret maksimalt antal point i denne kategori og for fire af skolerne i denne kategori var der kun lige netop point nok til at blive kategoriseret som værende på det fjerde trin.

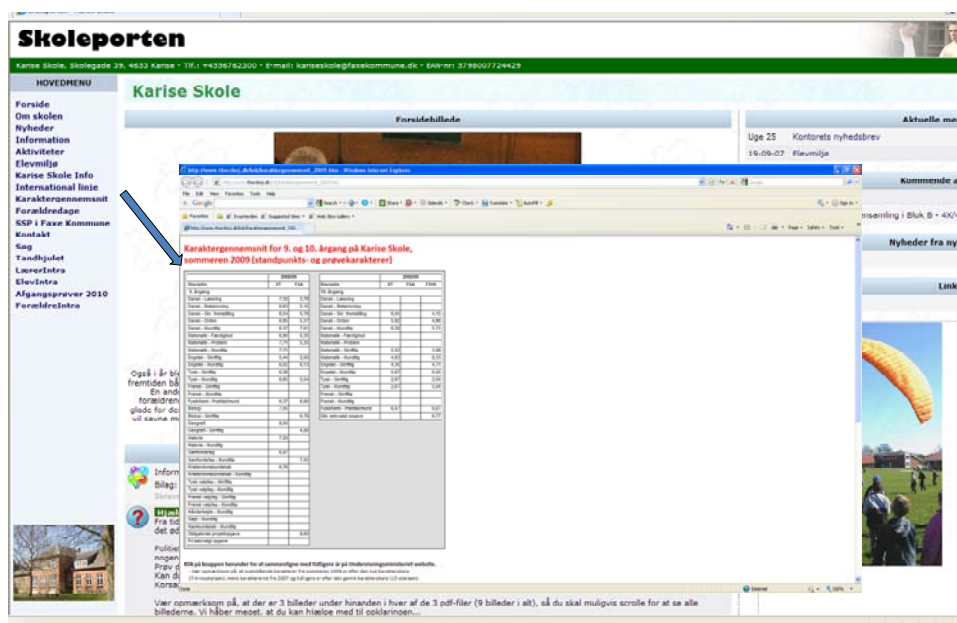
Figur 5. Vestre skole (Region Midtjylland)

13

Kilde: <http://www.vestre-skole.dk>

Figur 6. Karise skole (Region Sjælland)

Kilde: <http://www.karise-skole.dk>

6. Konklusion og behov for yderligere forskning

Undersøgelsen sammenfattet i denne rapport har tre overordnede spørgsmål, der er besvaret via en kortlægning af 200 skolars hjemmesider:

- Kan karakterer for den enkelte skole findes enkelt og hurtigt på/via hjemmesiden for skolen?
- Er målsætninger og indikatorer for indfrielse af målsætninger om karakterniveau tilgængelige via hjemmesiden?
- Er der mulighed for sammenligning af målsætninger og karakterer med andre skoler på/via skolens hjemmeside?

Kortlægningen af folkeskolernes brug af internettet viser, at det stadig langt overvejende er generel information om skolerne, der dominerer hjemmesiderne og at folkeskolerne ikke har integreret eksempelvis karaktergennemsnit og andre forbrugerdata på hjemmesiderne.

Kun 15% af folkeskolerne kommer op på et niveau, hvor skolerne er på omdrejningshøjde med målsætninger om tilgængelighed og sammenlignelighed via internettet. Den øvrige del af skolerne har ingen eller stærkt mangelfuld information om karakterer. I stedet skal forældre og børn gå via andre informationskanaler for, at få data om hvor gode skolerne er. Det kan eksempelvis ske via UNI-C eller CEPOS.

Rapporten her har et overvejende *deskriptivt formål* og har ikke haft til formål at *forklare* forskelle eller mangel på digital modenhed. Det er oplagt, at eftersøge eventuelle årsager til den manglende modenhed i den videre forskning eksempelvis gennem interviews med skoleledelse, lærere og andre ansatte på skolerne eller andre offentlige institutioner om deres brug og vurdering af hjemmesiderne eller baggrunden for manglende åbenhed og gennemsigtighed på nettet. Vi har her opstillet to mulige hypoteser, der kan danne grundlag for sådanne eventuelle opfølgende undersøgelser:

1. Skolerne er uvidende om hvordan man lægger informationer op på nettet
2. Skolerne forsøger bevidst at undgå gennemsigtighed og åbenhed

Der er stærke indikatorer på, at forklaringen skal søges i hypotese 2, at skolerne bevidst søger at nedtone gennemsigtighed og åbenhed om karakterer.

Der argumenteres på mange af de i denne undersøgelse analyserede hjemmesider, at data om karaktergennemsnit er vildledende og at en sådan offentliggørelse kan virke kontraproduktivt i.f.t. andre målsætninger i skolen, eksempelvis trivsel samt at offentliggørelse af karakterer kan lede til ensidigt fokus på karakterer. Det argumenteres yderligere på flere hjemmesider, at forældre- og elevintra er taget i anvendelse og at information om karakterer og elevhandlingsplaner formidles via dette forum.

Dette sæt af argumenter kan være genstand for yderligere undersøgelser. For så vidt angår brugen af forældre- og elevintra skal det dog understreges, at denne platform er lukket og kun for elever og forældre med et direkte tilhørsforhold til den enkelte klasse. Forældre- og elevintra muliggør således ikke, at kommende brugere af skolen kan indhente information via denne. I stedet synes dialogen om karakterer at være henvist til omkostningskrævende fysiske eller asynkrone digitale kanaler.

Bilag A. Oversigt over de 200 vurderede skoler

Abildgaardsskolen	Gadstrup Skole	Katrinedals Skole
Afdeling Nexø	Gauerslund Skole	Kibæk Skole
Amager Fælled skole	Gislinge Skole	Kildebjergskolen
Baggesensskolen	Gistrup Skole	Kildemarksskolen
Balleskolen	Give Skole	Kirkebakkeskolen
Bavnebakkeskolen	Gjellerupskolen	Kirkeskolen .
Bavnehøj Skole	Gredstedbro Skole	Kjellerup Skole
Bellahøjsskolen	Grydemoseskolen	Korsager Skole
Blåbjerggårdsskolen	Grønhøjsskolen	Korup skole
Blågård Skole	Grønløkkesskolen	Kulsvierskolen
Boldesager Skole	Gug Skole	Kvaglundskolen
Borgerskolen	Gørding Skole	Langelinies Skole
Borupgaardsskolen	Hadsund Skole	Langmarksskolen
Bramdrup Skole	Hammerum skole	Langsøsskolen
Bredsten Skole	Hans Rømer Skolen	Lem Stationsskole
Bregnbjergsskolen	Hanstholm Skole	Lind Skole
Bryndum Skole	Hasle Skole	Lindebjergsskolen
Bryrup Skole	Hedegårdsskolen	Lindevangsskolen
Brændegårdsskolen	Heibergsskolen	Lisbjergsskolen
Brændkjærsskolen	Hellebæksskolen	Lumby Skole
Brønshøj Skole	Helsingør Byskole	Lundgaardsskolen
Byplanvejens Skole	Herningsholmsskolen	Lynghøjsskolen
Byskoleafdeligen	Hertug Hans Skole	Lyshøjsskolen
Christianshavns Skole	Hillerødgades Skole	Løgstrup Skole
Dalmosesskolen	Hillerødsholmskolen	Løgstør Skole
Den Classenske Legatskole	Himmelev Skole	Madeskovafdelingen
Dueholmskolen	Hirtshals Skole	Malling Skole
Dybkærsskolen	Hjortebrosskolen	Mariager Skole
Dåstrup Skole	Holluf Pile Skole	Marievangsskolen
Egeskovsskolen	Holme Skole	Mellervangsskolen
Eggeslevmagle Skole	Holmegaardsskolen	MS-Borgerskoleafdeling
Egtved Skole	Humlehaveskolen	MS-Østtofteafdeling
Farsø Skole	Hurup Skole	Munkebjergsskolen
Favrdalskolen	Hvidesande Skole	Mølholm Skole
Fjerritslev Skole	Hældagerskolen	Nibe Skole
Fjordsskolen :	Højby Skole	Nordvangsskolen
Fladsåsskolen	Hårup Skole	Nr. Jernløse Skole
Fourfeldtskolen	Jetsmark Centralskole	Nyboder Skole
Frederiksborg Byskole	Jyderup Kommuneskole	Nymarksskolen
Frisholm Skole	Jyllinge Skole	Næsby Skole
Fuglebjergsskolen	Karise skole	Nørrebro Park Skole
Funder Skole	Karrebæk Skole	Over Jerstal Skole
Gadehaveskolen	Katrinebjergsskolen	Paradisbakkeskolen

Parkskolen	Tim Skole
Peder Lykke Skolen	Tjæreborg Skole
Petersmindeskolen	Tjørnegårdskolen
Provstegårdskolen	Tornhøjskolen
Præstegaardsskolen	Tre Falke Skolen
Paarup Skole	Tuse Skole
Randersgades Skole	Tølløse Centralskole
Ringkøbing Skole	Valby Skole
Risingskolen	Vemmeliv Skole
Risskov Skole	Vester Vamdrup Skole
Rosengårdskolen	Vestervangskolen
Rosenvangskolen	Vestfjendsskolen
Rundhøjskolen	Vestre Skole
Sabro-Korsvejskolen	Vestre Skole
Samsøgades Skole	Videbæk Skole
Sct Jørgens Skole	Vildbjerg Skole
Sct. Hans Skole	Vinding Skole
Sct. Severin Skole	Vinding Skole
Sengeløse Skole	Virklund Skole
Sindal Skole	Vrå Skole
Skads Skole	Ørum Skole
Skals Skole	Øster Farimagsgades Skole
Skanseskolen	Aabybro Skole
Skolen på Duevej	Ågerup Skole
Skolen på Islands Brygge	Aalbæk Skole
Skolen på Nyelandsvej	Åmoseskolen
Skolen ved Kongevej	Aars Skole
Skægkærskolen	
Skælskør Skole	
Skævinge Skole	
Skødstrup Skole	
Snedsted Skole	
Spjald Skole	
Stige Skole	
Stoholm Skole	
Sundsskole	
Svenstrup Skole	
Svinninge Skole	
Sæby Skole	
Søndermarksskolen	
Søndre Skole	
Terndrup Skole	
Thyregod Skole	
Tibberupskolen	